

Paa nærværende Tidspunkt haves iøvrigt ikke Ret til nærmere at omtale, hvad den Sommerfeldtske Plan indeholder.

Foran omtalte Projekter har alle taget Sigte paa den nordlige Halvdel af Mosen.

Som omtalt er den sydlige Halvdel, navnlig den vestlige og sydlige Del af denne, vanskelig at afvande, dertil mere vaad og sumpet end den øvrige Del af Mosen. Fra gammel Tid har der i Toft Skov været en Krondyrbestand, som gjorde betydelig Skade paa de til Mosen grænsende Markers Afrøde, der som oftest i Forvejen var ret tarvelige. Lensbesidderen bekostede derfor for en Del Aar siden opført et Vildthejn, hvori er indelukket Toft med omkringliggende Mose-, Skov- og Hedearealer samt Toftsøen. Indenfor Vildthejnet findes nu en Krondyrbestand paa ca. 700 Stk., hvoraf aarlig nedlægges ca. 100 Stk., som væsentligst sælges til København. Vildtet fodres ikke, men ernærer sig om Vinteren af Lyngen; da det ikke skræller Barken af Træerne, er den Skade, det gør i Skovene, ikke stor.

I store Træk har jeg i det foranstaaende søgt at forklare, hvad gennem Tiderne af de forskellige Besiddere af Baroniet og senere Grevskabet Lindenborg er gjort for at udnytte Mosen. Det maa utvivlsomt erkendes, at der i hvert Fald af flere af Besidderne og ikke mindst af forrige og navnlig nuværende Lensbesidder er lagt den største Interesse for Mosens Udnyttelse for Dagen, baade personligt og pekuniært. Det foreløbige Maal, som den nuværende Lensbesidder har sigtet efter — at finde en teknisk set realisabel og rentabel Maade at anvende Tørvemassen paa for derefter at kultivere Undergrunden — synes i den Sommerfeldtske Plan at være naaet.

At det derfor vilde være en ganske overordentlig stor Skuffelse for Lensbesidderen at se sig berøvet Resultaterne af en væsentlig Del af sin Livsgerning og Livsinteresse og tilmed blive stillet overfor en paa Forhaand højst usikker pekuniær Erstatning maa være ganske forstaaeligt.

Naar det nu erkendes, at der gennem Tiderne af Besidderne og navnlig ogsaa af nuværende Lensbesidder har været gjort noget virkeligt for at udnytte Vildmosen, og da der efter den store personlige og varme Interesse, den nuværende Lensbesidder har lagt for Dagen overfor Mosen, ikke kan næres Frygt for, at han nu pludselig skulde lægge Hænderne i Skødet, saa bør der formentlig ogsaa vises det Hensyn overfor denne Mand og hans Arbejde, at man ikke forsøger at tage Mosen og Resultaterne af, hvad han har ofret personligt og pekuniært paa denne, fra ham, nu da det synes, som Udnyttelsen af Mosen staar over for sin Virkeliggørelse.

Andre Grunde end alene Lensbesidderens Forhold til Vildmosen kunde ogsaa tale for, at der vises ham Hensyn. Jeg skal blot nævne, hvad Hr. Kontorchef Larsen vistnok fra anden Side havde erfaret, inden jeg omtalte det for ham, at Lensbesidderen har været ganske overordentlig human overfor alle — Forpagtere, Fæstere og Lejere — under Grevskabet, idet han hidtil har ladet dem sidde for yderst beskedne Afgifter. Der har derfor altid hersket det bedste Forhold mellem Herskabet og alle under Grevskabet hørende.

En anden Ting skal jeg i denne Forbindelse ogsaa tillade mig at nævne:

Om de af Grevskabets Avlsgaarde, som Lensbesidderen driver for egen Regning, tør det maaske nok siges, at de drives mønsterværdigt og efter faste, samfundsnyttige Principper. Selv under de sidste Aars Fodervanskeligheder har Lensbesidderen, længe før der i Foraaret blev lovgivet paa dette Omraade, givet Ordre til at opretholde Besætningerne saavidt mulig fuldt ud paa Gaardene, idet Mælkeproduktionens Opretholdelse jo netop under de herskende vanskelige Ernæringsforhold betyder saa overordentlig meget for Befolkningen.

Sammenlignet med den 1. Juli i Fjor var Besætningerne paa Lensgrevens 4 store Gaarde mindst lige saa store den 1. Juli i Aar, hvilket vil sige, at Gaardene praktisk talt alle havde fuld Besætning.

Der kunde nævnes adskillige andre Eksempler, som karakteriserer Lensbesidderen som den gode og dygtige Samfundsborger, han er, men jeg skal dog ikke gaa videre i saa Henseende.

Jeg har ved at fremdrage disse enkelte Karaktertræk hos Lensbesidderen i Forbindelse med at søge at vise, hvad navnlig han, men ogsaa hans Forgængere har